

Ktorý z možných životov je ten pravý?

Polnočná knižnica

IKAR

MATT HAIG

MATT HAIG

Polnočná
knižnica

Preložila Jana Melcerová

IKAR

Matt Haig
THE MIDNIGHT LIBRARY

Copyright © 2020 by Matt Haig
Copyright licensed by Canongate Books Ltd.
arranged with Andrew Nurnberg Associates International Limited
Translation © 2021 by Jana Melcerová
Jacket design ©
Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

Z anglického originálu The Midnight Library
(Canongate Books Ltd, Great Britain, Edinburgh 2020)
preložila Jana Melcerová.
Redigovala Darina Kližanová.
Obálku podľa originálneho návrhu upravil Augustín Putera.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava roku 2021
ako svoju 1 810. publikáciu v elektronickej podobe.
Sadzba a zalomenie do strán ITEM, spol. s r. o., Bratislava.

ISBN 978-80-551-7975-9

*Všetkým zdravotníckym pracovníkom,
ošetrovateľom a ošetrovateľkám.
Ďakujem vám.*

Nikdy nebudem môcť byť každým, kým
chcem byť, a prežívať všetky možné zaujímavé
životy. A nikdy si ani nebudem môcť osvojiť
všetky zručnosti, o ktoré stojím. A prečo
to vlastne chcem? Lebo by som rada
vo svojom živote prežila a precítila všetky
možné odtiene, tóny a podoby duševnej
a fyzickej skúsenosti.

Sylvia Plathová

*„Medzi životom a smrťou sa nachádza knižnica,“
povedala. „A police v nej siahajú donekonečna.
Každá kniha núka šancu skúsiť si iný život,
ktorý si mohla žiť. A vidieť, aké by to bolo,
keby si sa rozhodla inak... Urobila by si
niečo inak, keby si mala šancu odčiniť,
čo ľutuješ?“*

ROZHOVOR O DAŽDI

Devätnásť rokov predtým, ako sa Nora Seedová rozhodla zomrieť, sedela pri nízkom stole v teple malej školskej knižnice v Hazeldeene School v Bedforde a zízala na šachovnicu.

„Nora, zlatko, robiť si starosti o svoju budúcnosť je prirodzené,“ prihovorila sa jej knihovníčka pani Elmová a v očiach mala ohníčky.

Pani Elmová urobila prvý ťah. Chytila koňa a preskočila ním úhľadne zoradených bielych pešiakov. „Samozrejme, že si budeš lámať hlavu nad skúškami. No mohla by si byť, čímkoľvek chceš, Nora. Len pomysli na všetky tie možnosti. Je to vzrušujúce.“

„Áno, pripúšťam, že je.“

„Máš pred sebou celý život.“

„Celý život.“

„Mohla by si robiť čokoľvek, žiť kdekoľvek. Tam, kde nie je tak chladno a vlhko.“

Nora posunula pešiaka o dve miesta dopredu.

Len ťažko mohla neporovnávať pani Elmovú so svojou mamou, ktorá zaobchádzala s dcérou ako s chybou, ktorú treba napraviť. Keď bola Nora dieťa, mama si robila také

veľké starosti z toho, že jej ľavé ucho odstáva viac než pravé, že sa rozhodla vyriešiť to pomocou lepiacej pásky, ktorú maskovala pod vlnenou detskou čiapočkou.

„*Neznášam* chlad a vlhko,“ dodala pani Elmová, aby podčiarkla svoje slová.

Knihovnička mala krátke sivé vlasy a prívetivú, mierne vráskavú oválnu tvár, ktorá vytŕčala zo zeleného roláka. Mala už síce svoje roky, no najviac zo všetkých ľudí v celej škole vysielala na rovnakej vlnovej dĺžke ako Nora. A tak ešte aj keď nepršalo, Nora trávila popoludňajšiu prestávku v malej knižnici.

„Chlad a vlhko nie vždy idú dokopy,“ zareagovala na poznámku pani Elmovej. „Antarktída je najsuchší kontinent na svete. V podstate je to púšť.“

„To znie, akoby bola oblasťou tvojho záujmu.“

„Myslím si, že nie je dosť ďaleko.“

„No, možno by si sa mala stať astronautkou a cestovať po galaxii.“

Nora sa usmiala. „Na ostatných planétach je dážď ešte horší.“

„Horší ako ten bedfordshirský?“

„Na Venuši prší čistá kyselina.“

Pani Elmová vytiahla z rukáva papierovú vreckovku a decentne si vyfúkala nos. „Vidíš? S takým rozumom, ako máš ty, môžeš robiť čokoľvek.“ Za oknom pokropeným dažďovými kvapkami prebehol plavovlasý chlapec. Nora spoznala o pár rokov mladšieho spolužiaka. Buď niekoho naháňal, alebo naháňali jeho. Odkedy odišiel Norin brat zo školy, cítila sa medzi ostatnými, akoby stratila ochranu. Knižnica bola pre ňu ostrovčekom civilizácie.

„Ocko si myslí, že som premárnila všetky šance. Prestala som plávať.“

„Nuž, nechcem sa do toho miešať, ale svet ponúka oveľa viac príležitostí, než len rýchlo plávať. Život ti ponúka rôzne možnosti. Minulý týždeň som ti povedala, že by si sa mohla stať glaciologičkou. Trochu som pátrala a...“

A vtedy zazvonil ten telefón.

„Počkaj,“ ospravedlnila sa pani Elmová potichu. „Mala by som to vziať.“

O chvíľu nato sa Nora pozerala, ako pani Elmová telefonuje. „Áno. Je tu.“ Na knihovničkinej tvári sa zjavil hlboký úľak. Odvrátila sa od Nory, no hlas sa jej rozliehal v tichej miestnosti: „Ó, nie. Nie. Panebože. Samozrejme...“

Po devätnástich rokoch

MUŽ PRI DVERÁCH

Dvadsaťsedem hodín predtým, ako sa Nora Seedová rozhodla zomrieť, sedela na polorozpadnutej pohovke a na displeji mobilu si prezerala šťastné životy iných ľudí. Čakala, že sa niečo stane. A potom sa niečo naozaj stalo. Z ničoho nič.

Z akéhosi zvláštneho dôvodu zazvonil zvonček.

Chvíľu rozmýšľala, že by vôbec nemala otvoriť. Veď už má na sebe pyžamo, hoci je iba deväť. Vo veľkom tričku s nápisom ECO WORRIER a károvaných pyžamových nohaviciach sa cítila nesvoja.

Obula si papuče, aby pôsobila trochu civilizovanejšie, a zistila, že človek za dverami je muž a že ho pozná.

Bol vysoký, vyťahnutý a pôsobil chlapčenským dojmom. Mal prívetivú tvár, ale prenikavými a bystrými očami akoby videl pod povrch.

Nora sa pri pohľade naňho potešila, hoci ju aj trochu prekvapil. Najmä preto, že bol športovo oblečený a vyzeral aj napriek chladnému a daždivému počasiu rozhorúčený a spotený. V porovnaní s ním sa cítila ešte zanedbanejšie než pred chvíľou.

Ale aj osamelo. A hoci preštudovala dostatok literatúry z existenciálnej filozofie, aby uverila, že osamelosť je

elementárnou súčasťou ľudskej existencie v podstate nezmyselnom vesmíre, potešila sa, že ho vidí.

„Ash,“ prihovorila sa mu s úsmevom. „Ty si Ash, však?“

„Áno.“

„Čo tu robíš? Rada ťa vidím.“

Pred niekoľkými týždňami hrala Nora na elektrickom klavíri a Ash bežal po Bancroft Avenue. Zazrel ju v okne na čísle 33A a krátko jej zamával. Pred rokmi ju raz pozval na kávu. Možno sa teraz chystá urobiť to isté.

„Aj ja teba,“ odvetil, ale napäté čelo tomu nenasvedčovalo.

Keď sa s ním rozprávala v obchode, zakaždým pôsobil nenútené, no teraz mal v hlase istú ťaživosť. Poškriabal si obočie. Znovu sa ozval, ale nepodarilo sa mu povedať celé slovo.

„Bol si si zabehať?“ opýtala sa nezmyselne. Očividne práve skončil. Ale Nora mala dojem, že sa mu na chvíľu ulavilo, že môže povedať niečo bezvýznamné.

„Hej. V nedeľu bežím bedfordský polmaratón.“

„Ó, výborne. Uvažovala som, že sa zapojím, no potom som si spomenula, že neznášam beh.“

V duchu jej to znelo zábavnejšie, ako keď to vyslovila. A nebola pravda, že neznáša beh. No Ashov vážny výraz ju stále znepokojoval. Ticho už prestalo byť iba trápne a nadobudlo inú kvalitu.

„Vravela si, že máš kocúra,“ začal napokon.

„Áno, mám.“

„Zapamätal som si jeho meno, Voltaire. Tigrovaný kocúr?“

„Hej. Hovorím mu Volts. Voltaire mi totiž pripadá trochu snobské. Ukázalo sa, že nie je veľmi na francúzsku fi-

lozofiu ani literatúru osemnásteho storočia. Je dosť vecný. Chápeš, na kocúra.“

Ash sa zadíval na Norine papuče.

„Obávam sa, že je mŕtvy. Aspoň myslím.“

„Čo?“

„Leží veľmi nehybne pri ceste. Všimol som si meno na obojku, asi ho zrazilo auto. Mrzí ma to, Nora.“

Tak veľmi sa vyľakala náhlejšou zmenou emócií, že sa neprestávala usmievať, akoby tak mohla ostať vo svete, v ktorom až dosiaľ žila, so živým Voltom. A tento muž, ktorému predala gitarové spevníky, zazvonil pri jej dverách z nejakého iného dôvodu.

Spomenula si, že Ash je chirurg. Nie veterinárny, ale že sa zaoberá ľudskou medicínou. Ak vraví, že niekto zomrel, je to podľa všetkého naozaj tak.

„Veľmi ma to mrzí.“

Noru premohol známy pocit zármutku. Len vďaka antidepresívu sa nerozplakala. „Och, panebože.“

Vykročila na vlhkú popraskanú dlažbu Bancroft Avenue a ťažko dýchala. Videla, ako pri obrubníku na asfaltovej ploche vozovky lesklej od dažďa leží úbohé ryšavé chlpaté stvorenie. Hlavou narazil na okraj chodníka a labky akoby zdreveneli v pohybe. Akoby naháňal imaginárneho vtáka.

„Och, Volts. Ó, nie. Panebože.“

Vedela, že by mala prežívať ľútosť a zúfalstvo, lebo jej práve zomrel mačací kamarát – a aj ich prežívala –, no musela si priznať ešte čosi iné. Pri pohľade na Voltairov nehybný a pokojný výraz, na tú totálnu neprítomnosť bolesti v nej zrel v tej temnote neodvratný pocit.

Závisť.

TEÓRIA STRÚN

Deväť a pol hodiny predtým, ako sa Nora rozhodla, že zomrie, meškala na popoludňajšiu zmenu v Teórii strún.

„Prepáč,“ ospravedlnila sa Neilovi v spustnutej malej kancelárii bez okien. „Zomrel mi kocúr. Včera večer. Musela som ho pochovať. Teda, niekto mi ho pomohol zahrabať. Ale potom som ostala v byte sama, nemohla som spať a zabudla som si nastaviť budík. Zobudila som sa až napoludnie a ponáhľala som sa sem.“

Bola to čistá pravda a domnievala sa, že zovňajšok jej tvrdenie podporí – nenalíčená tvár, voľný napochytrý vyčesaný chvost a rovnaká šatová sukňa zo zeleného menčestru, ktorú nosila do práce celý týždeň, a aura unaveného zúfalstva, čo ju obostierala.

Neil zdvihol hlavu od počítača a oprel sa o stoličku. Spojil si brušká ukazovákov a podoprel si nimi bradu, akoby bol Konfucius, ktorý premýšľa o hlbokjej vesmírnej filozofickej pravde, a nie šéf v predajni hudobnín, ktorý sa zaoberá oneskoreným zamestnancom. Na stene za ním visel obrovský plagát skupiny Fleetwood Mac, pravý horný roh sa stihol odlepiť a visel ako ucho šteniatka.

„Počúvaj, Nora, mám ťa rád.“